

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของแพทย์ในยุคดิจิทัล

จัดทำโดย นายแพทย์วีรุฒิ อิมสำราญ
รหัสประจำตัว ๖๔๐๙๓๔

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๙
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของแพทย์ยุคดิจิทัล

นายแพทย์วีรวุฒิ อิมสำราญ^๑

บทนำ

ประชาธิปไตย (Democracy) เป็นระบอบการปกครองที่มีมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ และได้มีวิวัฒนาการในประเทศต่างๆ ทั่วโลกมาจนถึงปัจจุบัน โดยการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้ เป็นรูปแบบการปกครองที่ผู้คนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการปกครองที่ดีและเหมาะสมที่สุดในโลก ปัจจุบันประชาธิปไตยจึงเป็นรูปแบบการปกครองตามอุดมการณ์สากลที่ผู้นำประเทศได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการบริหารประเทศจากประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยโดยตรง บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ โดยมีการแบ่งอำนาจในการปกครองอย่างชัดเจน ผ่านการกระจายอำนาจและการถ่วงดุลของระหว่าง ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ เพื่อป้องกันการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของผู้ปกครองประเทศ

หลักเสรีภาพ (Liberty) เป็นหนึ่งในหลักการสำคัญของหลักประชาธิปไตย โดยหลักการนี้เป็นการให้ความสำคัญกับเสรีภาพของประชาชน กล่าวคือ อิสรภาพของบุคคลที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความประสงค์ของตนโดยไม่อยู่ภายใต้การกดขี่ของรัฐ เว้นแต่อยู่ภายใต้กรอบกติกาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ในหลักประชาธิปไตยเสรีภาพ คือ กฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคม

หลักเสรีภาพ

ความหมายของหลักเสรีภาพ

หลักการว่าด้วยสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของประชาธิปไตย คือ สิทธิเสรีภาพ และอิสรภาพ สิทธิ หมายถึง ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ เสรีภาพ หมายถึง โอกาสที่จะเลือกทำหรือไม่ทำระหว่างทางเลือกหลายทางตามปรารถนาของตนโดยปราศจากข้อบังคับหรือข้อจำกัด จะจำกัดได้ก็แต่โดยกฎหมายเท่านั้น ส่วนอิสรภาพ หมายถึง การทำหรืองดเว้นที่จะทำสิ่งใดๆ ก็ได้ที่ไม่ละเมิดผู้อื่น

^๑ รองอธิบดีกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, แพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ความสามารถของคนที่ จะกระทำหรืองดเว้นกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ได้ภายในขอบเขตข้อกำหนดของกฎหมาย เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย จึงไม่ใช่การ กระทำอะไรก็ได้ตามใจตนเอง เนื่องจากการทำตามใจตนเองไม่คำนึงจิตใจคนอื่น ๆ นั้น เป็นลักษณะ ของเผด็จการ โดยระบอบประชาธิปไตยได้กำหนดเสรีภาพขั้นพื้นฐานไว้โดยไม่ก่อให้เกิดความ เดือดร้อนเสียหายหรือละเมิดบุคคลอื่น ดังนี้

๑. เสรีภาพในการคิดและการแสดงออก ทั้งนี้จะต้องควบคุมไปกับการยอมรับฟังความคิดเห็น และการแสดงออกของบุคคลอื่น แม้ว่าความคิดและการแสดงออกนั้นจะแตกต่างไปจากสิ่งที่ตนเองยึดถือ

๒. เสรีภาพในการเลือกตั้ง คือ การที่บุคคลสามารถไปใช้สิทธิการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผู้แทนของตนได้อย่างเสรี โดยมีได้ถูกอำนาจอื่นบังคับและบุคคลย่อมมีเสรีภาพที่จะลงสมัครรับ เลือกตั้ง โดยไม่ถูกอำนาจอื่นลิดรอนเช่นกัน

๓. เสรีภาพจากการถูกรัฐหรือบุคคลอื่นกระทำต่อตนโดยปราศจากสิทธิอำนาจที่ถูกต้องตาม กฎหมาย จะเป็นหลักประกันว่าประชาชนทุกคนจะได้รับการปฏิบัติต่อตนภายในขอบเขตตาม ที่กฎหมายอนุญาตเช่นกัน

๔. เสรีภาพในการนับถือศาสนา บุคคลมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการนับถือศาสนาตราบเท่าที่ ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย หรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๕. เสรีภาพในการย้ายที่อยู่ โดยอยู่บนพื้นฐานของการไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหาย และละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๖. เสรีภาพในการชุมนุมอย่างสงบโดยปราศจากอาวุธและเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม เพราะการชุมนุมหรือการรวมตัวกันเพื่อแสดงบทบาทอันเป็นจุดยืนของตนเองนั้นถือเป็นช่องทางหนึ่ง ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๗. เสรีภาพในเรื่องส่วนตัวอื่นๆ เป็นหลักประกันในการตัดสินใจของบุคคลในเรื่องส่วนตัวว่า จะสามารถกระทำได้อย่างเสรี

ประเภทของสิทธิเสรีภาพ มี ๒ รูปแบบใหญ่ๆ คือ

๑. สิทธิเสรีภาพการแพ่งและทางการเมือง ที่สำคัญก็คือสิทธิทางการเมือง ความเสมอภาค สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติอย่างโหดร้าย สิทธิที่จะได้รับความเชื่อมั่น ความปลอดภัย ในชีวิตและร่างกาย สิทธิที่จะมีความเป็นตัวของตัวเองคือ ไม่ถูกสอดแทรกในชีวิตส่วนตัว จะเห็นได้ว่า นี่เป็นสิทธิเกี่ยวกับตัวเราที่จะไม่ถูกกระทำในทางที่ทำร้ายที่ไร้มนุษยธรรม ในทางที่สอดแทรกชีวิต ส่วนตัว

๒. สิทธิเศรษฐกิจและสังคม ในยุคแรก ๆ จะเน้นในเรื่องการยอมรับในความเป็นมนุษย์ ความมีศักดิ์ศรีและความเป็นตัวของตัวเอง แต่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจและสังคมพัฒนามากขึ้น ซับซ้อนมากขึ้น กลายเป็นภารกิจของรัฐ ไม่ได้เป็นเฉพาะสิทธิในชีวิตและร่างกายเท่านั้น

ข้อจำกัดและขอบเขตแห่งสิทธิและเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพจะมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาหรือลัทธิการปกครองของสังคมและการบังคับใช้

การบังคับการให้เกิดการยอมรับในสิทธินั้น ๆ เพียงใด บางรัฐแม้จะเขียนรัฐธรรมนูญเอาไว้ กำหนดสิทธิและเสรีภาพอย่างกว้างขวางในทางปฏิบัติแล้วมีข้อจำกัดต่าง ๆ มากมาย ทั้งในแง่ของกฎหมายที่ใช้อยู่ในความเป็นจริง ทั้งในแง่การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับ และอาจจะทำให้สิทธิและเสรีภาพที่จำเป็นเพียงแคตัวอักษรที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ลักษณะของสิทธิและเสรีภาพที่ปรากฏอยู่ตามรัฐธรรมนูญของประเทศ ต่าง ๆ กล่าวไว้ดังนี้

๑. เป็นสิทธิสมบูรณ์ หมายถึง เมื่อได้มีการให้สิทธิเสรีภาพไว้อย่างสมบูรณ์จะมีการจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้นไม่ได้

๒. เป็นลักษณะที่ว่าสิทธิเสรีภาพที่มีเงื่อนไขคืออาจจะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือ ข้อกำหนดบางประการได้

๓. สิทธิเสรีภาพที่จำกัดมาก คือ รัฐสามารถพรากไปได้ตลอดเวลา トラบใดที่รัฐนิยมยังไม่ได้ ออกกฎหมายมาก็แปลว่ามีสิทธิเสรีภาพนั้นถ้าออกกฎหมายมาเมื่อไรแปลว่าไม่มีสิทธิเสรีภาพนั้น

วิธีจำกัดเสรีภาพ

๑. ออกเป็นกฎหมายโดยตรง แต่ให้ดูว่ามุ่งหมายกับคนกลุ่มใด

๒. กำหนดเป็นหน้าที่ให้เคารพสิทธิต่าง ๆ

๓. เกิดจากความรู้สึกของเราเองว่า เราเข้าใจสาระหรือความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมคืออะไร เราควรจะทำปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือต่อสังคมในฐานะที่เป็นนามธรรมโดยส่วนรวมอย่างไร

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ลักษณะการคุ้มครองนั้นมีรูปแบบดังนี้

๑. คุ้มครองไว้แต่ขาด จำกัดเสรีภาพไม่ได้

๒. คุ้มครองโดยมีเงื่อนไขจำกัดได้เหมือนกัน แต่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไข

๓. สามารถออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพใด ๆ ก็ได้

มี ๒ ประการที่จะพิสูจน์ว่าสังคมไหน ประเทศใด รับรองเสรีภาพได้ดีหรือไม่เพียงใด โดยพิจารณาจาก

๑. รัฐธรรมนูญรับรองไว้เด็ดขาดหรือขนาดกลาง หรือภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒. การบังคับใช้กฎหมายว่าเป็นอย่างไร คือ การรับรองในทางบทบัญญัติ

นอกจากนี้ยังมีอาจารย์หลายท่านได้ให้ความหมายของเสรีภาพไว้ด้วยเช่นกัน ดังนี้

ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ กล่าวถึง เสรีภาพในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หมายถึง ความสามารถที่จะกระทำการใดๆ ได้ตามที่ตนปรารถนาโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพในการนับถือศาสนา ความมีสิทธิที่จะกระทำการที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และยังให้ความหมายของเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ หมายถึง สภาพการณ์ที่บุคคลมีอิสระในการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามความประสงค์ของตน ดังนั้น เสรีภาพจึงหมายถึง อำนาจในการกำหนดตนเองในอิสระของบุคคลที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดอันเป็นอำนาจที่มีเหนือตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำจากบุคคลอื่นเสรีภาพจึงไม่ก่อให้เกิดหน้าที่ต่อบุคคลอื่นแต่อย่างใด

เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว อาจารย์ประจำสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา พูดถึงประเด็นเสรีภาพทางวิชาการว่า “นักวิชาการไม่ได้มีและไม่ควรมีสติหรือเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าคนอื่นทุกคนควรจะมีเท่าเทียมกัน และควรได้รับการปกป้องแบบเดียวกัน โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยที่เชื่อในเรื่องการมีปากมีเสียงของประชาชน” ถึงอย่างนั้น เบญจรัตน์ อธิบายต่อว่า ‘เสรีภาพทางวิชาการ’ หมายถึง เสรีภาพในการค้นคว้าและเสนอความรู้ใหม่ๆ หรือประเด็นอ่อนไหวที่สังคมยังไม่ยอมรับ และ เสรีภาพในการปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการ เช่น การเรียน การสอน หรือ การวิจัย เสรีภาพทางวิชาการจึงเป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจหรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจแก่บุคคลากรทางวิชาการ เช่น การขู่ว่าจะลงโทษ การไม่ต่อสัญญาจ้างอาจารย์ เพื่อปิดปากหรือปราบการค้นคว้าหรือการถกเถียงที่แตกต่าง

ณัฐกร วิทิตานนท์ ให้ความหมายของเสรีภาพ (Liberty) หมายถึง ความเป็นอิสระที่จะกระทำการ หรืองดเว้นการกระทำใดๆ

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ อธิบายว่า เสรีภาพ คือ ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น เป็นภาวะที่ปราศจากการถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่ตราบนานเท่าที่เขาไม่ถูกบังคับให้กระทำในสิ่งที่เขาไม่ประสงค์จะกระทำและไม่ถูกหน่วงเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่เขาประสงค์จะกระทำ โดยสรุปแล้ว เสรีภาพ คือ อำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง โดยอำนาจนี้บุคคลย่อมเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ด้วยตนเองตามใจปรารถนา เสรีภาพจึงเป็นอำนาจที่บุคคลมีอยู่เหนือตนเอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต และคณะ มีความเห็นเรื่อง “เสรีภาพ” นี้ว่า หมายถึง สภาพการณ์ของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของบุคคลอื่น หรือปราศจากการหน่วงเหนี่ยว

ขัดขวาง บุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมมีเสรีภาพอยู่เท่าที่บุคคลนั้นไม่ถูกบังคับให้ต้องกระทำในสิ่งที่ไม่ประสงค์จะกระทำ หรือไม่ถูกหวังเหนี่ยวขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่คุณคนนั้นประสงค์ที่จะกระทำ

แซลมอนด์ (Salmond) ได้ให้คำนิยามว่า “เสรีภาพ” หมายถึง ประโยชน์ซึ่งบุคคลได้มาโดยปราศจากหน้าที่ในทางกฎหมายใดๆ ต่อตนเอง เป็นสิ่งที่บุคคลอาจทำได้โดยจะไม่ถูกป้องกันขัดขวางโดยกฎหมาย และเป็นประโยชน์ที่บุคคลจะกระทำการใดๆ ได้ตามชอบใจโดยชายแห่งเสรีภาพตามกฎหมายที่ได้แก่ชายแห่งกิจกรรมซึ่งภายในชายกฎหมายนี้ปล่อยให้บุคคลใดๆ กระทำการไปโดยลำพัง

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเทศที่มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เสรีภาพในการแสดงออกถือเป็นพื้นฐานสำคัญของประชาชนในการมีส่วนร่วม ตรวจสอบ รวมถึงตั้งคำถามกับการใช้อำนาจของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย เสรีภาพการแสดงออกได้รับการคุ้มครองไว้ในกฎหมายสูงสุดอย่างรัฐธรรมนูญ และตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐, รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ และ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ รับรอง ‘เสรีภาพการแสดงความคิดเห็น’ เอาไว้โดยใช้ข้อความเดียวกันว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น” ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพการแสดงความคิดเห็นมีข้อยกเว้น ซึ่งรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับได้กำหนดไว้ โดยในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระบุว่า “การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๔ ได้บัญญัติรับรองถึงเสรีภาพของบุคคลไว้ดังนี้

“มาตรา ๓๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน

เสรีภาพทางวิชาการย่อมได้รับความคุ้มครอง แต่การใช้เสรีภาพนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น”

จากบทบัญญัติดังกล่าว ได้แสดงความถึงหลักการสำคัญของเสรีภาพส่วนบุคคลในการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

๑. หลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นไม่ว่าในรูปแบบการพูด การเขียน การพิมพ์ หรือโดยวิธีใด รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ส่งผลให้ประชาชนสามารถใช้เสรีภาพของตนตามรัฐธรรมนูญได้โดยไม่ถูกจำกัด

๒. หลักการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เมื่อการใช้เสรีภาพได้กระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เช่น การแสดงความคิดเห็นที่เป็นการใส่ร้ายผู้อื่น เป็นต้น

ในยุคปัจจุบันประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงโซเชียลมีเดียได้โดยง่าย และส่งผลให้มีการแสดงออกทางความคิดเห็นมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดการใช้เสรีภาพตามอำเภอใจ อันอาจก่อให้เกิดการกระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมากขึ้นตามไปด้วย จึงเสี่ยงไม่ได้ที่จะโดนการวิพากษ์วิจารณ์จากใคร ๆ แม้กระทั่งคนที่เราไม่เคยรู้จักเลยก็ตาม

ในยุคโซเชียลมีเดียบุคคลที่มีความสำคัญในการนำเสนอข่าวสาร ก็คือผู้สื่อข่าว กลุ่มคนเหล่านี้ได้มีการปรับเปลี่ยนการนำเสนอข่าวสารในโทรทัศน์มาเป็นนำเสนอตามแพลตฟอร์มต่างๆ เพื่อให้ทันเหตุการณ์ ทันสมัย และไม่ล่าช้า ประชาชนดูได้ทุกที่ ซึ่งใน“มาตรา ๓๕” ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพสื่อมวลชนว่า

๑. บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารหรือการแสดงความคิดเห็นตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

๒. การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้

๓. การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะกระทำในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม

๔. เจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย

๕. การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ หน่วยงานของรัฐที่ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินให้สื่อมวลชนไม่ว่าเพื่อประโยชน์ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ หรือเพื่อการอื่นใดในทำนองเดียวกันต้องเปิดเผยรายละเอียดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทราบตามระยะเวลาที่กำหนดและประกาศให้ประชาชนทราบด้วย

๖. เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนย่อมมีเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง แต่ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และภารกิจของหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่ด้วย

นอกจากนั้น ในมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า

๑. บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันไม่ว่าในทางใด ๆ

๒. การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกัน รวมทั้งการกระทำด้วย

ประการใดๆ เพื่อให้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลที่บุคคลสื่อสารถึงกันจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ยุคดิจิทัลและการแสดงความคิดเห็น

“โลกปัจจุบัน เป็นโลกดิจิทัล” “ยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร” หลายคนเคยได้ยินคำกล่าวเหล่านี้ และคงไม่สามารถปฏิเสธว่า คำกล่าวเหล่านี้ไม่เป็นความจริง เพราะข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในชีวิตประจำวัน และอยู่ในรูปแบบของดิจิทัลแทบทั้งสิ้น ซึ่งข้อดีของดิจิทัลคือมีความถูกต้องแม่นยำสามารถนำไปประมวลผลในลักษณะต่างๆ ด้วยเครื่องมือต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว จึงไม่แปลกที่หน่วยงานต่างๆ ธุรกิจต่างๆ โรงพยาบาล ฯลฯ นำระบบดิจิทัลไปใช้ในการดำเนินงานกันอย่างกว้างขวางแพร่หลาย แม้กระทั่งในระดับชาติ รัฐบาลยังให้ความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล ด้วยการพัฒนาขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ยิ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มศักยภาพและรองรับการสื่อสารข้อมูลข่าวสารในยุคดิจิทัล ที่เพิ่มขึ้น

ในทางกลับกันนั้นพบว่า ปริมาณข้อมูลมีมากมายมหาศาล และเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี แต่ปริมาณข้อมูลที่เรารู้หรือออกมา หรือสกัดได้ออกมาเป็นโน้ลจ (Knowledge) หรือว่าเป็นความรู้ที่ออกมา นั้นมีปริมาณน้อยมากๆ ถ้าเทียบกับปริมาณข้อมูลที่มีอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจ องค์กร หน่วยงาน โรงพยาบาล หรือแม้แต่องค์กรระดับชาติก็ตาม มีระบบการเก็บข้อมูลข่าวสารต่างๆ มีฐานข้อมูลและการสื่อสารข้อมูลมากมายแต่การวิเคราะห์ข้อมูลหรือการหาความรู้ใหม่ๆ จากข้อมูลที่มีอยู่นั้นน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลหรือระบบฐานข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการแพทย์สมัยใหม่นั้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่มากมาย เชื่อมโยงกันหลายระบบ ซึ่งหากมีการนำข้อมูลต่างๆ มาสำรวจและวิเคราะห์ตามกระบวนการในการทำข้อมูล ก็อาจจะพบความรู้ใหม่ๆ ที่มีค่าหรืออาจจะสามารถตอบคำถามบางอย่างที่เราไม่เคยหาคำตอบได้มาก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการรักษาผู้ป่วยต่อไป

ดังนั้น ยุคดิจิทัล หรือ Digital Era คือสิ่งที่โลกของเรากำลังให้ความสำคัญทั้งในด้านธุรกิจการทำงานด้านสาธารณสุขไปจนถึงการใช้ชีวิตประจำวันของคนทั่ว ๆ ไป ดิจิทัลที่ว่าเป็นการเรียกรวม ๆ ของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาเพื่อช่วยให้ชีวิตของผู้คนสะดวกสบายยิ่งขึ้น และสนองความต้องการของมนุษย์ในแบบใหม่ ๆ อีกด้วย โดยสิ่งที่คนส่วนมากเข้าถึงและใช้กันเป็นประจำในชีวิตประจำวันก็คือ โซเชียลมีเดีย (Social Media) โซเชียลมีเดียนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มสังคมบนโลกออนไลน์ ที่มีหน้าที่เป็นแหล่งสื่อสมัยใหม่และเป็นแหล่งพบปะคุยกันของผู้คนผ่านอุปกรณ์อย่าง smart phone, Tablet, PC และ laptop เป็นต้น

จุดเด่นของโซเชียลมีเดีย (Social Media) คือสื่อกลางที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้อย่างกว้างขวางทุกเพศทุกวัย ไม่มีขีดจำกัดและไร้พรมแดน สิ่งนี้ก่อให้เกิดข้อมูลขึ้นอย่างมหาศาลและเป็นแหล่งข่าวที่รวดเร็วไว ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความสำคัญต่อทุกวงการ ไม่ว่าจะเป็นการตลาด การศึกษา การเมือง การบันเทิง เป็นต้น และที่นิยมกันมากคือการทำธุรกิจออนไลน์ ทั้งในเรื่องของการโฆษณาให้ผู้คนรับรู้แบรนด์ของตนเอง เพิ่มช่องทางการขาย การสื่อสารกับผู้บริโภคอย่างเป็นกันเอง รวมไปถึงสร้างแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีความสำคัญต่อผู้บริโภคและเชื่อถือได้ เช่น การรีวิวสินค้าจากผู้ใช้งาน เป็นต้น เนื่องด้วยสาเหตุที่ว่ามีผู้ใช้งานจำนวนมาก จึงเกิดวัฒนธรรมต่าง ๆ ขึ้นมากมายบนโลกออนไลน์ ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมหลักที่ได้รับอิทธิพลมาจากโลกความจริงและวัฒนธรรมย่อยที่เกิดจากกลุ่มคนหมู่มากในโลกโซเชียล และวัฒนธรรมย่อย (subculture) นี้เองที่เริ่มสร้างความสำคัญกับธุรกิจและการใช้ชีวิตของผู้คนมากยิ่งขึ้น อย่างเช่น การซื้อของออนไลน์ที่มีมากขึ้น การเลียนแบบภาพยนตร์หรือการ์ตูน เกมส์ การฟังเพลงผ่านสตรีมมิ่งอย่าง Apple music, Spotify, การรับชมหนังผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์อย่าง Netflix ไปจนถึงการทำรายการต่าง ๆ บน YouTube หรือ ขายของผ่าน Facebook เป็นต้น

กลุ่มคนที่มีความสำคัญในยุคดิจิทัลนั้น ก็คือ ชาวเน็ต เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมาก กล้าคิดกล้าลองสิ่งใหม่ ๆ ปัจจุบันยุคดิจิทัลทำให้ทุกคนเชื่อมต่อกันได้ตลอดเวลา กระแสในโซเชียลก่อให้เกิดพลังผลักดันในหลายเหตุการณ์ เช่น การเลือกตั้ง บางครั้งสามารถทำให้ผู้แพ้กลายเป็นผู้ชนะได้ชั่วข้ามคืน สื่อโซเชียลถือเป็นช่องทางระบายออกและการมีส่วนร่วมของชาวเน็ตได้เป็นอย่างดี

สื่อโซเชียลทำให้ผู้คนอยู่ด้วยความจริงมากขึ้น เพราะมีการตั้งคำถามและตรวจสอบทางสังคมได้ง่าย รวดเร็ว ทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในแชร์ข้อมูลต่อกัน ดังนั้น สมาร์ทโฟนจึงเปรียบเสมือนกล้องซีซีทีวีเคลื่อนที่ การกระทำผิดใดๆ อาจถูกบันทึกเป็นหลักฐานได้ตลอด ทำให้การกระทำผิดในสังคมน้อยลงกว่าแต่ก่อน เพราะต้องระวังตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สื่อโซเชียลก็มีจุดอ่อนก็คือข้อมูลเท็จ หรือ ข่าวปลอม (Fake News) เป็นปัญหาสำคัญสำหรับโลกแห่งยุคข้อมูลข่าวสารหรือโซเชียลมีเดีย เนื่องจากทุกคนสามารถเป็นผู้สร้างข่าว และผู้แชร์ข่าวได้อย่างอิสระ สามารถเผยแพร่ได้รวดเร็ว ทั้งยังกระทบต่อการทำผิดกฎหมาย ถ้าคนรับสารขาดการพิจารณาไตร่ตรองให้ถี่ถ้วนก็จะตกเป็นเครื่องมือได้โดยง่าย บางทีผู้มีอำนาจอาจมองว่านี่เป็นภัยต่อความมั่นคง

อาจกล่าวได้ว่า ในอดีตการเข้าถึงเทคโนโลยีนั้นยากและมีราคาแพง ประชาชนจึงนิยมที่จะรับฟังข่าวสารผ่านวิทยุ โทรทัศน์ โดยมีสื่อมวลชนเป็นสื่อกลาง เป็นกระบอกเสียงในการแสดงความคิดเห็น แต่ปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการใช้งานง่าย ค่าใช้จ่ายไม่แพง เพียงแค่เรามีสมาร์ตโฟนเครื่องเดียวก็สามารถเข้าถึงข่าวสารผ่านโซเชียลได้ง่ายดายมาก ยิ่งข่าวที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจหรือข่าวที่เป็นกระแสสังคม จะมีการแสดงออกทางความคิดเห็น ตอบโต้ได้อย่างอิสระผ่านสื่อต่างๆ เช่น Facebook, IG, Twitter, YouTube, Tik Tok เป็นต้น ซึ่งจะมีทั้งผู้ที่แสดง

คิดเห็นว่าเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในบางครั้งจะมีคอมเมนต์กันอย่างดุเดือด และมีการแชร์ข้อมูลกันอย่างรวดเร็ว

ยุคนี้เป็นยุคที่เทคโนโลยีนำพามนุษย์ก้าวสู่สังคมดิจิทัล จะเห็นได้ว่าชีวิตประจำวันจะต้องวนเวียนกับอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงโลกออนไลน์ที่คอยอำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารทั้งส่วนตัวและการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนในสังคมดิจิทัลมีความคล้ายคลึงกันทั่วโลก อีกทั้งการขยายตัวของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้คนเข้าถึงได้ง่ายดายและสะดวกมากขึ้น รวมถึงโทรศัพท์มือถือที่มีการพัฒนาจากโทรศัพท์มือถือธรรมดาเป็นสมาร์ทโฟนที่พัฒนาระบบปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้น เปรียบเสมือนการพกพาเครื่องคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ติดตัวตลอดเวลา ความก้าวหน้าที่พัฒนาขึ้นนี้ทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของแพทย์ยุคดิจิทัล

การแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่ผู้คนมีแสดงออกอย่างอิสระตามใจนึกคิด ดังนั้น การแสดงความคิดเห็นจึงหมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใด เรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผล มีความสอดคล้องกับเรื่องที่เกิดขึ้น ในการแสดงความคิดเห็นอาจแสดงออกมาด้วยการพูดและเขียนออกมาโดยผ่านสื่อต่างๆ ที่ผู้ต้องการสื่อสารสะดวกในการใช้งาน ส่วนประเด็นก็ขึ้นกับผู้สื่อสาร เช่น เรื่องทางวิชาการ เศรษฐกิจ การเมือง ข่าวดังเท็ง หรือสังคมรอบๆ ตัวก็ได้ ทั้งนี้เมื่อผู้สื่อสารแสดงความคิดเห็นออกไปแล้ว อาจต้องการให้ผู้รับสารเห็นด้วยหรือคล้อยตามหรือต้องการกล่าวลอยๆ ก็ได้ การแสดงความคิดเห็นอาจเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือต่อบุคคลหรือต่อที่ประชุมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น เช่น การให้สัมภาษณ์ การประชุม การสัมมนา การอภิปราย การบรรยาย หรือแม้แต่ต้องการสื่อสารข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

ในอดีต การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานจะมีเฉพาะในบางกลุ่มเท่านั้น เนื่องจากมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในการใช้งานและราคาค่อนข้างแพง ดังนั้น นักวิชาการจึงมีการถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็นผ่านตัวหนังสือ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร บทความ พ็อกเก็ตบุ๊ก โทรทัศน์หรือวิทยุ ซึ่งเป็นสื่อที่นิยมกันมากที่สุดในยุคนั้น

โดยส่วนมากแพทย์จะมีการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และมีการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นผ่านทางบทความวิชาการ และนำเสนอประเด็นทางสังคมผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ต้องการนำเสนอจะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูล ถ่วงถ่วง ตรวจสอบให้ละเอียดจนสามารถสรุปผลได้ว่าความรู้จากแหล่งต่างๆ ถูกต้องและชัดเจนก่อนจึงจะนำเสนอผ่านสื่อเพื่อให้สังคมรับทราบ

ยุคปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาเร็วและเข้าถึงได้ง่ายใครๆ ก็มีชื่อเสียงในการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ได้ ดังนั้นแพทย์ไม่เพียงแต่มีชื่อเสียงในแสดงความคิดเห็นทางบทความวิชาการเท่านั้น แต่ยังลุกลามไปถึงการบริหารงานราชการของกระทรวงสาธารณสุขด้วย ซึ่งไม่มีกระทรวงอื่นกล้าทำแบบนี้

ในประเทศไทย นับตั้งแต่สถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อโควิด-๑๙ เกิดการแลกเปลี่ยนและการแสดงความคิดเห็นจนทำให้ปริมาณข้อมูลข่าวสารมีมากมายมหาศาลบนทางสื่อออนไลน์ นอกจากนี้การแชร์ข้อมูลยังแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง ซึ่งอาจมีทั้งข้อมูลจริงและข้อมูลเท็จหรือข่าวปลอม (Fake News) จากการตรวจสอบและมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการแชร์บนโลกโซเชียลเป็นข้อมูลเท็จมากกว่า ๘๐% ยุคนี้เป็นยุคที่เข้าถึงการสื่อสารได้ง่ายและมีความรวดเร็ว จึงไม่ยากที่บางคนจะลุกขึ้นมาปั่นกระแสในโลกโซเชียล เพื่อให้ผู้คนออกมาแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่สำคัญๆ ในสังคม และเมื่อเร็วๆ นี้มีกลุ่มคนที่ออกมาแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องมีทั้งระดับปัจเจกบุคคล ชมรม สมาคมฯ องค์กรกลุ่มวิชาชีพต่างๆ และแม้กระทั่งแพทย์รุ่นใหม่ หรือ Gen Z โดยกลุ่มคนที่มีบทบาทและผู้ติดตามในเพจที่มีจำนวนมาก มีดังนี้

ชมรมแพทย์ชนบท เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) เป็นการรวมตัวของแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งทำงานในชนบทและหมายถึงแพทย์ที่มีจิตใจใส่ใจกับการสร้างความเป็นธรรมความเท่าเทียมให้กับคนชนบท ด้านคอร์ปชั่น สร้างธรรมาภิบาลในกระทรวงและในยามที่บ้านเมืองวิกฤต แรกเริ่มชมรมนี้มีการออกไปดูแลสุขภาพและถ่ายทอดความรู้แก่ชาวบ้านในชนบท นอกจากนั้นยังมีการแสดงความคิดเห็นผ่านผลงานทางวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันชมรมแพทย์ชนบทได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงได้เปิดเพจทาง Facebook เพื่อเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการและเป็นกระบอกเสียงของแพทย์และประชาชนด้วย เมื่อเร็วนี้ทางชมรมแพทย์ชนบทได้มีการออกมาเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการรับมือการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ว่าขณะนี้ไทยเข้าขั้นวิกฤตทั้งเตียงเต็ม ไอซียูล้น วัคซีนไม่เพียงพอ ผู้ป่วยต้องนอนรอเตียง รอความตายที่บ้าน ข้างถนนบ้าง จะตรวจโควิด-๑๙ ก็แสนยาก และเรียกร้องให้ ศบค. กรุงเทพมหานคร โรงพยาบาลและหน่วยงานต่างๆ ออกมาช่วยกันตรวจโรคโควิด-๑๙ ให้มากขึ้นและให้เพียงพอกับสถานการณ์ระบาดหนักนี้ นอกจากนั้นนายแพทย์สุภัทร ประธานชมรมฯ ยังกล่าวว่ารัฐบาลมีการบริหารงานที่แทบจะล้มเหลว ระบบสาธารณสุขก็ไม่ไหว ทุกคนก็ต้องดูแลกันและกัน นี่คือทางรอด^๒

ทางด้าน Facebook Gossip สาสุข เป็นเว็บไซต์ข่าวและสื่อ มีการนำเสนอเรื่องราวในสไตล์ลึกลับ แต่ไม่ลับในแวดวงสาธารณสุข (สาสุข) แบบไทยๆ ที่ดราม่าได้ทุกอย่าง Gossip สาสุข ได้มีหยิบยกประเด็นที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และเป็นกระแสน่าสนใจในแวดวงสาธารณสุขออกมาตีแผ่ผ่านทาง Facebook ให้ผู้คนได้เสพข่าวสารตลอดเวลา ซึ่งข่าวที่นำเสนออาจมีทั้งเสนอข้อเท็จจริง

^๒ นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. Facebook: ชมรมแพทย์ชนบท.

ประชดประชัน เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เช่น Gossip สาสุข พยายามเสนอการตรวจเชิงรุก สร้างการตรวจคัดกรองที่เข้าถึงง่ายมากขึ้นและเป็นระบบเชิงรุกอย่างแท้จริง เพื่อค้นหาผู้ติดเชื้อและแยกออกจากคนที่ไม่ติดเชื้อให้ได้มากที่สุด แต่กรมควบคุมโรคและกระทรวงสาธารณสุขยืนยันมาตลอดว่ามากพอนั้น ถึงที่สุดแล้วก็น้อยเกินไป นอกจากนี้ยังมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจไม่เข้าร่วม COVAX อาจเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดมากที่สุดของรัฐบาลชุดนี้^๓

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ยง ภู่วรวรรณ ได้แสดงความคิดเห็นผ่านทาง Facebook ส่วนตัวเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-๑๙ ว่า ประชาชนให้ความสนใจเรื่องวัคซีนเป็นจำนวนมาก เพราะการระบาดของเชื้อโควิด-๑๙ ถือเป็นภาวะระบาดใหญ่ในรอบ ๑๐๐ ปี การระบาดครั้งนี้นำมาสู่มาตรการต่างๆ เพื่อลดการสูญเสีย ซึ่งสิ่งที่จะยุติได้คือ "วัคซีน" และถือเป็นประวัติศาสตร์ของโลกที่สามารถผลิตวัคซีนมาต่อสู้กับเชื้อโควิด-๑๙ ได้ภายในเวลาไม่ถึง ๑ ปี ซึ่งวัคซีนที่ทั่วโลกฉีดอยู่ในขณะนี้ มีทั้ง mRNA Vaccine จากไฟเซอร์และโมเดอร์นา แต่ปัญหาของวัคซีนทั้ง ๒ ตัวนี้ คือการเก็บรักษาต้องแช่แข็งในอุณหภูมิลบ ๒๐-๗๐ องศา ทำให้เกิดความยากลำบากในการขนส่งที่ใช้เวลานานเพื่อส่งมาประเทศไทย ส่วนการคิดค้นวัคซีน Virus Vector เป็นการนำเข้าของสารพันธุกรรมด้วยไวรัส และทำให้การทำงานต่างๆ ในการสร้างโปรตีนมาเป็นวัคซีน ไม่ต่างจาก mRNA เพราะใช้เซลล์ของมนุษย์เป็นตัวสร้างขึ้นมา ดังนั้น Virus Vector จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้มีการกระจายวัคซีน เพราะสามารถเก็บที่อุณหภูมิ ๒-๘ องศา ขณะที่วัคซีน Sputnik V ของรัสเซีย ก็พบว่ามีประสิทธิภาพค่อนข้างสูง ส่วนวัคซีน Johnson & Johnson มีข้อดีคือฉีดเข็มเดียว และสามารถป้องกันโรคได้ค่อนข้างดี วัคซีน Sinovac เป็นเชื้อตายที่เรียกว่า Inactivated Vaccine มีประสิทธิภาพค่อนข้างดี ป้องกันความรุนแรงของโรค โดยคนที่มีอาการน้อยและอยู่ในความดูแลของแพทย์ สามารถป้องกันได้ถึง ๗๘% และป้องกันการป่วยที่ต้องเข้าโรงพยาบาล สามารถป้องกันได้ ๑๐๐% แต่หากเจ็บป่วยเล็กน้อยคือติดเชื้อ แต่ไม่ต้องการการดูแลทางการแพทย์ ความสามารถในการป้องกันจะลดลงเหลือ ๕๐% ดังนั้นวัคซีนตัวนี้จึงมีประสิทธิภาพป้องกันโรคได้เป็นอย่างดี

เมื่อเร็วๆ นี้ นายแพทย์ยง ยังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคโควิด-๑๙ สลับชนิดกันว่า โดยหลักการของวัคซีนนั้นสามารถทำได้ แต่กรณีที่เป็นวัคซีนใหม่เข็มแรกฉีดตัวไหนเข็ม ๒ ก็ควรฉีดตัวนั้น ยกเว้นว่าฉีดเข็มแรกแพ้แล้วเข็มที่ ๒ ค่อยเปลี่ยนชนิดของวัคซีน ทั้งนี้การเปลี่ยนชนิดวัคซีนจะต้องมีการศึกษาอย่างละเอียด เช่นที่ตะวันตกก็มีการศึกษาเรื่องนี้เยอะ อย่างเช่นสหรัฐอเมริกามีการศึกษามาก่อนจะปรับเปลี่ยนแนวทางการฉีด แต่เป็นการศึกษาในวัคซีนชนิด mRNA กับไวรัสเวกเตอร์^๔ และยงก็ได้มีเปิดเผยผลการวิจัยว่าเป็นการศึกษาวิจัยที่ศูนย์ทำอยู่ปรับปรุงแบบเพื่อให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่เรามีอยู่และวัคซีนที่เรามีจะเห็นว่าการติดเชื้อ

^๓ Facebook: Gossip สาสุข.

^๔ ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ. เผยแพร่หรือไม่ฉีดวัคซีนโควิดสลับชนิด. www.Hfocus.org เจาะลึกระบบสุขภาพ

โดยธรรมชาติจะมีภูมิต้านทานเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ ๖๐ หน่วย การให้วัคซีนเชื้อตายครบ ๒ ภูมิต้านทานจะขึ้นมาอยู่ระดับเฉลี่ย ๑๐๐ หน่วย ถ้าให้วัคซีน Virus Vector ๒ เข็มห่างกัน ๑๐ สัปดาห์ ภูมิต้านทานจะขึ้นมาอยู่ที่ ๙๐๐ หน่วย แต่ถ้าให้วัคซีนสลับกัน โดยให้วัคซีนเชื้อตาย แล้วตามด้วยไวรัสเวกเตอร์ ที่ ๓-๔ สัปดาห์ ภูมิต้านทานจะสูงที่ ๗๐๐ หน่วย ในขณะที่ให้วัคซีน mRNA ๒ ครั้งห่างกัน ๓ สัปดาห์ ภูมิต้านทานจะขึ้นมาสูงถึง ๑,๗๐๐ หน่วย แต่การให้วัคซีนเชื้อตาย ๒ เข็ม ตามด้วยวัคซีน virus Vector อย่างที่ขณะนี้บุคลากรทางการแพทย์ด่านหน้าทำอยู่ พบว่าภูมิต้านทานเฉลี่ยสูงขึ้นมา เฉลี่ยเป็น ๑๐,๐๐๐ หน่วย

การวัดนี้เป็นระดับภูมิต้านทาน ขณะนี้กำลังทำการวิจัยแนวโน้มถึงความสามารถในการขัดขวางไวรัสในแต่ละสายพันธุ์ รวมทั้งสายพันธุ์เดลตาด้วย จากข้อมูลที่ผ่านมาสายพันธุ์เดลตาหลบหลีกระบบภูมิต้านทานจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ระดับภูมิต้านทานที่สูงเพิ่มขึ้น จนกว่าจะมีวัคซีนที่ตรงกับสายพันธุ์ที่ระบาด หรือวัคซีนใน Generation ที่ ๒^๔

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีระวัฒน์ เหมะจุธา ได้ให้ความเห็นผ่านทาง Facebook ว่า ในขณะที่วัคซีนชนิดอื่น ๆ เช่น mRNA, Protein subunit ยังไม่มีการบริหารวัคซีนที่มี ๒ ชนิด คือ Sinovac or Sinopharm หรือ Astra Zeneca จึงเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องรับหาคำตอบว่าสูตรไหนจะป้องกันสายเดลตาได้ จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า Sinovac ๒ เข็มแม้ระดับ Neutralize antibody ขึ้น ๘๐-๙๐% แม้ว่าจะวัดระดับภูมิคุ้มกันต่อสายพันธุ์แอลฟาได้บ้างแต่ไม่สามารถป้องกันสายพันธุ์เดลตาได้เลยแต่ในคนที่ได้ Astra Zeneca ครบ ๒ เข็ม และมีระดับ Neutralize antibody ที่สูงเกิน ๙๐% สามารถป้องกันสายพันธุ์เดลตาได้ระดับหนึ่ง และผู้ป่วยที่หายจากการติดเชื้อ B.๑.๑.๗ เมื่อ wave ๓ ที่ผ่านมา เมื่อได้รับการกระตุ้นด้วย Astra Zeneca เข็มเดียวให้ระดับการป้องกันสายพันธุ์ เดลตาได้เทียบเท่า Astra Zeneca ๒ เข็ม ส่วนผู้ป่วยที่หายจากการติดเชื้อ B.๑.๑.๗ อีกคน แม้ว่าจะมีภูมิคุ้มกันต่อสายพันธุ์แอลฟาที่สูงเท่ากับ เดลตา กลับมีน้อยมาก

วัคซีนสูตรผสม Sinovac + Astra Zeneca ให้ระดับการป้องกันสายพันธุ์เดลตาได้ดีกว่า Sinovac x สุดท้าย ที่ดูแนวโน้มดีที่สุด คือ ผู้ที่ได้ Sinovac x ๒ + Astra Zeneca x ๑ ที่เป็นอาสาสมัครในการทดสอบมีระดับภูมิคุ้มกัน Neutralize antibody สูง ๙๙% รวมถึงค่า IC₅₀ ต่อสายพันธุ์เดลตา ในระดับสูงสุดจากข้อมูลการศึกษาเบื้องต้น แม้ว่าเราจะยังไม่มีวัคซีน mRNA แต่สำหรับบุคลากรด่านหน้าผู้เสียสละ ซึ่งได้รับ Sinovac เป็นส่วนมากในช่วงแรก แต่ระดับการป้องกันตอนนี้คงไม่เพียงพอต่อไวรัสกลายพันธุ์เดลตา การใช้ Astra Zeneca เป็นเข็มกระตุ้น ก็น่าจะเพียงพอให้เขาปลอดภัยในขณะที่ยังไม่มีวัคซีนชนิด mRNA ๒^๕

^๔ Face book : Yong Poovorawan.

^๕ ศ.นพ. หมอธีระวัฒน์ เหมะจุธา. ซีซีโนแวค ๒ เข็มควบแอสตรา ๑ เข็ม ป้องกันสายพันธุ์เดลต้าได้. www. Prachachat.net.

นอกจากนั้น แพทย์รุ่นใหม่ หรือ Gen Z ต่างก็ออกมาแสดงความเห็นส่วนตัวผ่าน Facebook ว่าแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์และด่านหน้าได้รับการฉีดวัคซีนซิโนแวคมีอาการข้างเคียงทำให้แขนขา ชา หรือพิการครึ่งซีกบ้าง และส่วนที่รับครบ ๒ เข็มแล้ว แต่ก็ยังติดเชื้อโควิดบ้างก็เสียชีวิต เนื่องจากวัคซีนชนิดนี้ไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถป้องกันเชื้อโควิดสายพันธุ์ใหม่ได้นั่นเอง

กลุ่มแพทย์รุ่นใหม่ต่างก็ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลจัดหาวัคซีน mRNA อย่างเช่น วัคซีนไฟเซอร์ โมเดอร์น่า ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันเชื้อสายพันธุ์ใหม่ได้ดีกว่า ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีการแสดงความคิดเห็นเป็นกันอย่างกว้างขวางในโลกโซเชียลมีเดีย นอกจากนี้ยังมีการประกาศนัดหมายรวมตัวกันที่กระทรวงสาธารณสุขเพื่อออกมาประท้วงเพื่อทวงขอวัคซีน บางกลุ่มก็มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าทำไมรัฐบาลถึงสั่งซื้อเพียงวัคซีนซิโนแวค ที่มีนักลงทุนรายใหญ่ของไทยถือหุ้นอยู่ ทำไมไม่ไปติดกับวัคซีน Pfizer, Moderna ที่มีประสิทธิภาพการป้องกันที่ดีกว่าวัคซีน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีคนแอบอ้างว่าตนเป็นบุคลากรทางการแพทย์ และได้รับวัคซีนซิโนแวคแล้วมีอาการรุนแรงเป็นผื่นเต็มตัว มีการถ่ายรูปลง Facebook ส่วนตัวและมีการแชร์ข้อมูลต่อๆ ไป จนเป็นข่าวใหญ่และทำให้สังคมเข้าใจผิด ซึ่งจากการตรวจสอบข้อมูลแล้วพบว่าบุคคลดังกล่าวไม่ใช่บุคลากรทางการแพทย์และพื้นที่นั้นยังไม่มีการจัดสรรวัคซีนไปถึงเลย

ในภาพรวมจะเห็นว่าการแสดงความออกทางความคิดเห็นด้านการแพทย์มีตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลจนถึงระดับองค์กร หน่วยงาน มีทั้งคนที่ไม่ใช่แพทย์ แพทย์ที่ติดตามข้อมูล อาจารย์แพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งนับวันจะมีการไหลของข้อมูลทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขจำนวนมหาศาลผ่านสื่อโซเชียลไปถึงประชาชนผู้รับข่าวสารมากมายจนยากที่จะควบคุม

บทสรุป

ประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งบริหารอำนาจรัฐโดยเสียงข้างมากของพลเมือง ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ประชาธิปไตยยังเป็นอุดมคติที่ว่าพลเมืองทุกคนในชาติร่วมกันพิจารณากฎหมายและการปฏิบัติของรัฐ และกำหนดให้พลเมืองทุกคนมีโอกาสแสดงความยินยอมและเจตนาของตนเท่าเทียมกัน ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนได้ด้วย

ในแง่หลักเสรีภาพของประชาธิปไตย สื่อโซเชียลมีผลทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ยุค Smart Democracy ทำให้พรรคการเมืองมีความสำคัญน้อยลงเพราะกว่าพรรคการเมืองจะได้รับการเลือกตั้งและนำเอาความเห็นของประชาชนมาเป็นนโยบาย ต้องใช้เวลานาน ในขณะที่สื่อโซเชียลจะทำให้ประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยโดยตรงของทุกคน เพราะทุกคนสามารถมีส่วนร่วมมากขึ้น และทุก

วันนี้การจะมาชุมนุมด้วยคนนับแสนง่ายกว่าเมื่อก่อนมาก เพียงแค่โพสต์ข้อความเชิญชวนในสื่อโซเชียล กลุ่มผู้คนก็จะมีการแชร์ออกไปอย่างรวดเร็ว

สังคมออนไลน์เป็นสื่อที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ จนกระทั่งเครือข่ายสังคมออนไลน์ขยายตัวตามไปอย่างมาก การแสดงความคิดเห็นที่เป็นกระแสสังคมหรือประเด็นที่เป็นที่นิยมจะเป็นสิ่งที่สังคมต้องการคำตอบและมีการตอบรับอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม บันเทิง สื่อออนไลน์ทั้ง Facebook, Twitter, IG , YouTube, TikTok เป็นต้น จะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง สังคมยุคโซเชียลมีเดียได้เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอันเป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ อาจก่อให้เกิดการใช้เสรีภาพเกินขอบเขตจนกระทบต่อเสรีภาพของผู้อื่นได้ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญซึ่งให้อำนาจไว้ในขณะเดียวกัน อิศระในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ในด้านข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล เช่น การจัดสรรงบประมาณแต่ละหน่วยงานมีความเป็นธรรมหรือไม่ เป็นต้น

การใช้โซเชียลมีเดียเป็นการติดต่อสื่อสารถึงกันบนโลกออนไลน์ ในปัจจุบันเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายและมีการสร้างหรือพัฒนาโซเชียลมีเดียขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ทำให้ประชาชนสามารถเลือกใช้ได้หลายช่องทาง การเข้าถึงสื่อที่สะดวกสบาย ก็ก่อให้เกิดปัญหาที่ตามได้เช่นกัน เช่น การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล หรือ การปล่อยข่าวเท็จ (Fake News) อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ใช้

เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของแพทย์ในยุคดิจิทัล เป็นเรื่องที่น่าวันจะมีมากขึ้น ส่งผลให้ข้อมูลข่าวสารด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีปริมาณมากมายตามมา การควบคุมการแสดงออกทางความคิดในส่วนนี้เป็นเรื่องที่ยาก สิ่งสำคัญที่สุดคือการใช้วิจารณญาณของผู้รับข่าวสารที่จำเป็นต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนเสมอ เพราะการเชื่อข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนอกจากมีผลต่อสุขภาพของตนเองแล้ว ยังส่งผลเสียกระทบถึงสุขภาพบุคคลอื่นในวงกว้าง กรณีที่ส่งต่อข้อมูลที่มีผลเสียด้านสุขภาพที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบข้อเท็จจริง

บรรณานุกรม

ณัฐกร วิทิตานนท์. หลักรัฐธรรมนูญเบื้องต้น. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. สำนักพิมพ์ วิญญูชน, ๒๕๕๘.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พิมพ์ครั้งที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดย ศาลรัฐธรรมนูญ สำนักพิมพ์ พี.เพรส.จำกัด.

วัชรพงษ์ วชิรปัญญา, ประชาธิปไตยกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาสังคม. วิทยาลัยสงฆ์นานาชาติเฉลิมพระเกียรติฯ.

นายแพทย์สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ. Facebook : ชมรมแพทย์ชนบท.ทางรอดของคน กรุงเทพมหานคร.

ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ. เผยแพร่หรือไม่ฉีดวัคซีนโควิดสลับชนิด. www.Hfocus.org/เจาะลึกระบบสุขภาพ.

ศ.นพ. หมอธีระวัฒน์ เหมะจุฑา. ซีซีโนแวค ๒ เข็มควบแอสตรา ๑ เข็ม ป้องกันสายพันธุ์ เดลต้าได้. [www. Prachachat.net](http://www.Prachachat.net).

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. จุลสารเรื่องพัฒนาการเมืองไทย พัฒนาประชาธิปไตย. ๒๕๕๔.

Taweesak Kunyochai. ความหมายของเสรีภาพ. www.satit.up.ac.th. โดยอ้างอิงจาก [http://classroom.hu.ac.th/courseware Law๒/peace_human๑.html#m](http://classroom.hu.ac.th/courseware/Law๒/peace_human๑.html#m).

Facebook: Gossip สาสุข.

Face book: Yong Poovorawan